

29. 5. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zákon o soudních exekutorech (exekuční řád) přináší reálnou vymahatelnost práva

Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) byl dne 3.4.2001 vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. [120/2001](#) Sb. a stal se tak součástí právního řádu České republiky. Tím byla úspěšně završena téměř dvouletá legislativní anabáze této právní normy oběma komorami Parlamentu včetně nechtěného opakovaného projednávání v Parlamentu ČR. Zákon nabývá plné účinnosti dnem 1. září 2001, od také budou moci podle něj soudní exekutoři provádět exekuce.

Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) byl dne 3.4.2001 vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. [120/2001](#) Sb. a stal se tak součástí právního řádu České republiky. Tím byla úspěšně završena téměř dvouletá legislativní anabáze této právní normy oběma komorami Parlamentu včetně nechtěného opakovaného projednávání v Parlamentu ČR. Zákon nabývá plné účinnosti dnem 1. září 2001, od také budou moci podle něj soudní exekutoři provádět exekuce. Český právní řád tak bude obohacen o další právní instrument usnadňující pozici věřitelů. Exekuční řád je zásadním průlomem do současného stavu vymáhání práva. Poskytuje vyváženou ochranu jak zájmům věřitelů, které dokonce na několika místech favorizuje, tak dlužníkům. Jedná se o zákon komplexní, který pokrývá všechny v České republice dosud známé způsoby exekuce (srážky ze mzdy, příkázání pohledávky, prodej cenných papírů, prodej movitostí, nemovitostí, exekuce na obchodní podíl) a v souladu s novelou občanského soudního řádu, která je součástí reformy soudnictví, přináší možnost exekuce prodejem podniku a navíc zavádí možnost exekuce na práva duševního vlastnictví (patenty, licence, ochranné známky).

Soudní exekutoři ve schválené podobě jsou zavedenou institucí například ve Francii, v zemích Beneluxu a ve Skandinávii a v řadě dalších především evropských států (Polsko, Maďarsko, Slovensko, pobaltské státy, jeho přijetí se připravuje v Itálii a v Německu), přičemž nejznámější v České republice je asi úprava na Slovensku. Inspirace francouzským modelem je v případě českého zákona zjevná, přičemž právě francouzský model zaručuje až 70% úspěšnost vymáhání pohledávek.

Soudní exekutor je fyzická osoba, kterou stát pověřil exekutorským úřadem, v rámci něhož exekutor provádí nucený výkon exekučních titulů a další činnost podle exekučního řádu. Soudním exekutorem může být jmenován pouze občan České republiky, který mj. má úplné vysokoškolské právnické vzdělání, je bezúhonný, vykonal alespoň tříletou exekutorskou praxi a složil exekutorskou zkoušku. Zpočátku budou za exekutorskou praxe a zkoušku považovány i právní praxe a zkoušky z ostatních vybraných právních profesí, které zákon přesně vymezuje. Soudní exekutory jmenuje do exekutorského úřadu ministr spravedlnosti do sídla v obvodu určitého okresního soudu, a to na základě výběrového řízení. Výběrové řízení bude v úplném počátku organizovat a exekutory vybírat ministerstvo spravedlnosti, po vzniku a ustavení Exekutorské komory ČR pak tato komora.

Soudní exekutor vykonává exekuční činnost nezávisle. Při výkonu exekuční činnosti je vázán jen Ústavou České republiky, zákony, jinými právními předpisy a rozhodnutími soudu vydanými v řízení o výkonu rozhodnutí a exekučním řízení. Exekutor vykonává exekuční a další činnost za úplatu. Činnost exekutora je neslučitelná s jinou výdělečnou činností s výjimkou správy vlastního majetku, činnosti vědecké, publikační, pedagogické, tlumočnické, znalecké a umělecké. Exekutor má

postavení veřejného činitele při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu podle zvláštního právního předpisu. Exekutor může zaměstnávat zaměstnance a na základě písemného zmocnění uděleného exekutorem mohou jeho zaměstnanci vykonávat jednotlivé úkony exekuční činnosti.

Orgánem samosprávy exekutorů je Exekutorská komora České republiky ("Komora"). Státní dohled nad exekuční činností a nad další činností exekutora vykonává Ministerstvo spravedlnosti, Komora vykonává dohled nad veškerou činností exekutora a nad vedením exekutorských úřadů. Dohled se provádí zejména: a) kontrolou spisů, listin a evidenčních pomůcek exekutora, a b) sledováním dodržování zákonnosti postupů při výkonu exekuční činnosti a prověřováním délky exekučního řízení.

Úspěšné provedení exekuce záleží na aktivitě soudního exekutora, který je motivován podílem na vydobyté části pohledávky, nicméně jeho odměňování je striktně upraveno v prováděcí vyhlášce - tzv. exekutorském tarifu - vydané ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo spravedlnosti má přitom velmi silné dozorovací pravomoci nad činností soudních exekutorů, což je odůvodněno důležitostí ochrany občanských práv a svobod. Ministr spravedlnosti jmenuje exekutory, může stanovit počet exekutorských úřadů, jmenuje soudce do kárných senátů, které mají pravomoc exekutora potrestat či vyloučit apod. a je zároveň i kárným žalobcem v kárných řízeních proti soudním exekutorům.

Exekuční řád umožňuje, aby věřitelé i nadále v nezměněném rozsahu využívali jak výkon rozhodnutí prováděný soudem podle občanského soudního řádu („OSŘ“), tak i nedobrovolné dražby podle zákona o veřejných dražbách. Exekuční řád je oproti OSŘ dokonce účinnější v tom, že dává soudu na každý úkon lhůtu, ve které musí soud rozhodnout. Jinými slovy to znamená, že do 15 dní od doručení návrhu na zahájení exekuce musí být nařízena exekuce. Protože základní zásadou úspěšné exekuce je rychlost, mnohdy bude dlužník vyrozumíván o exekuci až poté, co mu bude zablokován účet, popř. začne srážení ze mzdy, nebo bude na dveře klepat soudní exekutor, aby sepsal a odvezl movité věci.

Již samotným nařízením exekuce, se kterým je současně exekučním soudem pověřen provedením exekuce soudní exekutor vybraný oprávněným (věřitelem), je postihován celý dlužníkův majetek. Nařízení exekuce má tak výslovně účinky tzv. generálního inhibitoria (zákazu dispozice) obecně s celým majetkem povinného, kdy dlužník nesmí nakládat se svým majetkem vyjma běžné obchodní činnosti, uspokojování základních životních potřeb a udržování a správy majetku, právní úkony v rozporu s touto povinností jsou absolutně neplatné.

Jako novinku přináší exekuční řád povinnosti třetích osob a státních orgánů poskytovat exekutorovi součinnost v souvislosti s prováděním exekuce v rozsahu § 33 exekučního řádu. Soudy, orgány státní správy a samosprávy, obce a jejich orgány, notáři a právnické a fyzické osoby, rozhodují-li o právech a povinnostech, jsou povinni sdělit exekutorovi na jeho písemnou žádost údaje o majetku povinného, které jim jsou známy z jejich úřední činnosti. Policie České republiky je povinna poskytnout exekutorovi na jeho žádost ochranu a součinnost při výkonu exekuční činnosti. Banky, pobočky zahraničních bank a spořitelni a úvěrní družstva, pojišťovny, investiční společnosti a investiční fondy, obchodníci s cennými papíry, penzijní fondy, Fond pojištění, notáři, advokáti, fyzické a právnické osoby jsou povinni sdělit exekutorovi na jeho písemnou žádost údaje o číslech účtů povinného, jakož i o jejich stavu a změnách a údaje o majetku, věcech, listinách či zaknihovaných cenných papírech povinného jimi spravovaných či u nich pro povinného či povinným uschovaných. Pošta je povinna oznámit exekutorovi na jeho písemnou žádost údaje potřebné k provedení exekuce, zejména totožnost osob, které si pronajímají poštovní přihrádky nebo jiná doručovací místa, údaje o počtu tam došlých zásilek a jejich odesílatelích, úhrn peněžních prostředků docházejících povinnému poštou nebo do jeho poštovní přihrádky, totožnost příjemce zásilek poste restante; rovněž je povinna umožnit exekutorovi tyto údaje získat na poště a správnost údajů oznámených poštou na místě

prověřit. Tuto povinnost mají i jiné osoby, pokud provádějí přepravu zásilek /např. kurýrní služby/. Provozovatelé telekomunikačních služeb jsou povinni oznámit exekutorovi na jeho písemnou žádost telefonní, dálnopisné a telefaxové stanice užívané povinným a údaje o nich, pokud nejsou uvedeny ve veřejně dostupných seznamech. Pojišťovny jsou povinny oznámit exekutorovi na jeho písemnou žádost výplaty pojistných plnění ve prospěch povinného. Dopravci a zasilatelé jsou povinni oznámit exekutorovi na jeho písemnou žádost odesílatele a adresáta přepravovaného nákladu, stejně jako údaje o přepravovaném zboží, je-li to třeba k provedení exekuce.

Exekutor může vyzvat oprávněného (věřitele), aby navrhl, jakým způsobem má provést exekuci, a označil plátce mzdy povinného či plátce jiného pravidelného příjmu povinného, popřípadě fyzickou nebo právnickou osobu, vůči které má povinný pohledávku, (dlužník povinného). Považuje-li to exekutor za účelné, může předvolat povinného a vyzvat ho k dobrovolnému splnění povinnosti, kterou mu ukládá exekuční titul, a k prohlášení o majetku povinného. Exekutor je oprávněn nahlédnout do soudního spisu o prohlášení majetku povinného nebo soudu navrhnout, aby předvolal povinného a vyzval ho k prohlášení o svém majetku (nová možnost po novele OSŘ). Prohlášení o majetku je povinný (dlužník) povinen učinit na výzvu soudu, o prohlášení o majetku soud sepisuje protokol; seznam majetku, který předloží předvolaný, tvoří přílohu protokolu. Povinný musí pod trestní sankcí výslovně prohlásit, že v prohlášení uvedl jen úplné a pravdivé údaje o svém majetku. Jestliže podá exekutor návrh na prohlášení o majetku, soud je povinen návrhu vyhovět ve lhůtě 15 dnů. Exekutor má stejná práva, jaká ustanovení OSŘ upravující prohlášení o majetku přiznávají oprávněnému.

Exekuční řád zajišťuje větší efektivitu provádění exekucí soudním exekutorem i tím, že exekuci může soudní exekutor provést v jednom exekučním řízení více způsoby, popřípadě i všemi zákonem stanovenými způsoby (např. prodejem nemovitosti, příkázáním pohledávky apod.), a to i současně, způsob provedení exekuce přitom určuje soudní exekutor. Věřitel tak nemusí, jako tomu bylo doposud, čekat na výsledek jednoho způsobu exekuce než započne s jiným, ale souběžně může být prováděna exekuce více způsoby. V okamžiku vydobytí celé dlužné částky jsou ostatní způsoby exekuce zastaveny. Tímto je zcela zjevně exekuce prováděná soudními exekutory podle exekučního řádu rychlejší a pružnější než exekuce „soudní“ (tedy soudní výkon rozhodnutí) prováděná soudy podle OSŘ, kde je třeba podávat návrhy na výkon rozhodnutí jeden po druhém, přičemž dlužník, poté, co je mu ve stejný den jako bance doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, má zpravidla dostatek času se zbavit veškerého svého majetku.

Způsoby provádění exekuce v exekučním řádu jsou v základu shodné s občanským soudním řádem a úprava v občanském soudním řádu se použije přiměřeně. Zákonodárcem nebylo upuštěno od zrušení soudního výkonu rozhodnutí podle OSŘ a do budoucna k tomu vývoj patrně ani nepovede, protože část pohledávek (např. výživné, pokuty) budou i nadále vymáhat soudy v rámci výkonu rozhodnutí. Exekuční řád však v rámci jednotlivých způsobů provádění exekuce přináší řadu výjimek a odlišných postupů při provádění exekucí soudním exekutorem, které by měly pomoci zefektivnit a urychlit vymáhání pohledávek prostřednictvím tohoto nového procesního institutu.

Přijetí exekučního řádu povede k lepšímu, a hlavně rychlejšímu a efektivnějšímu, prosazování práva a praktické vynutitelnosti zákonných nároků věřitelů a tím i k posílení pozice věřitele.

JUDr. Jan Veselý, PhD., advokát,
AK Veselý, Šimková & Partneři
spoluautor zákona o soudních exekutorech (exekuční řád)

Další články:

- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [AML a diskriminace v realitní praxi: chyby, které mohou vyjít draho](#)
- [Souhrn významných událostí ze světa práva](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Evropská unie mění pravidla plateb: více odpovědnosti, intenzivnější zpracování dat, více kontrol](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Odpovědnost zaměstnavatele a zaměstnance v souvislosti s využitím umělé inteligence](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci - 2. díl: Redefinice závislé práce](#)